

BŪTIS IR LAIKAS

M. Heideggeris

Šeštasis skyrius Rūpestis kaip pobūties būtis

§ 39. Pobūties struktūros visumos pirmaprādės visybės klausimas... 180

Būtis-pasaulyje yra pirmapradiškai ir nuolat *visuminė* (ganze) struktūra. Ankstesniuose skyriuose (1 skirsnis, 2–5 skyriai) ji buvo fenomenaliai aiškinama (wurde verdeutlicht) kaip visuma ir, visada šiuo pagrindu, savo konstitutyviais momentais. Iš pradžių¹ pateikta fenomeno visumos apžvalga (Vorblick) dabar nebeturi pirmojo bendro nužymėjimo tuštumos. Žinoma, fenomenalus struktūros visumos sandaros daugialypumas ir jos kasdienis būtiškumas juk (nun) lengvai uždengia (verstellen) *vieningą* fenomenologinį žvilgsnį į visumą pačią savaime. Tačiau jis privalo likti laisvesnis ir patikimiau paruoštas (bereithalten), mums dabar

/181/ keliant klausimą, į kurį linksta (zustrebt) pobūties apskritai parengiamoji pamatinė analizė: *kaip egzistenciškai-ontologiškai apibrėžtina parodytos (aufgezeigten) struktūros visumos visybė?*

Pobūtis egzistuoja faktiškai. Klausama apie ontologinį egzistencialumo ir faktiškumo vienį (Einheit), tai yra apie esmingą faktiškumo priklausomybę egzistencialumui. Pobūtis savo esmingai jai priklausančio esamumo pagrindu turi būtiškumą, kuriuo ji iškeliama (gebracht) prieš save, ir jai atveriamą savo apmatumą. Tačiau apmatumas yra būtiškumas esinio, kuris

visada yra savo paties galimybės, būtent taip, kad jis supranta save jomis ir iš jų (ant jų save mesdamas (entwirft)). Būtis-pasaulyje, kuriam lygiai taip pirmapradiškai priklauso būtis pas (bei) parankinį, kaip ir sambūtis su kitais, visada yra dėl savęs (umwillen) pačios. Tačiau savastis (Selbst) yra pirmiausia ir daugiausia neautentiška, tūlo savastis (Man-selbst). Būtis-pasaulyje visada jau nupuolusi. Todėl *pobūties vidutinė kasdienybė* gali būti apibrėžta kaip *nupuolanti-atverta, apmesta-apmetanti (geworfen-entwerfende) būtis-pasaulyje, savo būtimi pas (bei) „pasaulį“ ir sambūtimi su kitais susijusi su saviškiausia pačia geba būti.*

Ar gali pavykti pagauti šią pobūties kasdienybės struktūros visumą savo visybe? Ar pobūties būtis leidžiasi vieningai (einheitlich) taip iškeliama, kad iš jos tampa suprastas (verständlich) esmingas parodytų (aufgezeigten) struktūrų lygiapradiškumas (Gleichursprünglichkeit) drauge (in eins) su priklausančiomis egzistencinėmis modifikacijos galimybėmis? Ar yra būdas fenomenaliai laimėti šią būtį, remiantis (auf dem Boden) dabartine egzistencinės analitikos nuostata (Ansatzes)?

Anapus klausimo – neiginy: struktūros visumos visybė fenomenaliai nepasiektina elementų sustatymu (Zusammenbauen). Šis reikalingas statybos plano. Mums tampa prieinama pobūties būtis, kuri ontologiškai laiko (trägt) struktūros visumą, visiškai žvelgiant (in einem vollen Durchblick) *pro* šią visumą *į* vieną pirmąjį vieningą fenomeną, kuris jau glūdi

¹ Plg. § 12, S. 52 ff.

visumoje taip, kad jis ontologiškai grindžia (fundiert) kiekvieną struktūros momentą savo struktūriniu galimybe. Todėl „drauge apimanti“ (zusammenfassende) interpretacija negali būti iki šiol laimėtinių (Gewonnenen) surenkanti suimtis (Zusammennehmen). Klausimas apie pobūties egzistencinį pagrindinį bruožą (Grundcharakter) esmingai skiriasi nuo klausimo apie turėtinio būtį. Kasdienis aplinkiškas žinojimas, kuris ontologiškai ir ontologiškai lieka nukreiptas į įpasaulišką esinį, negeba ontologiškai pirmapradiškai pateikti pobūties ontologinei analizei. Panašiai (im gleichen) imanentiškam išgyvenimų suvokimui (Wahrnehmung) trūksta ontologiškai

/182/ pakankamos kreipties. Kita, pobūties būtis neturi būti dedukuojama iš žmogaus idėjos. Ar galima išvesti iš ligšiolinės pobūties interpretacijos (entnommen), kokios ji iš savęs reikalauja ontinės-ontologinės prieigos kaip vienintelės (allein) tinkamos prie savęs pačios?

Pobūties ontologinei struktūrai priklauso būties suprastis. Būdama, ji yra atverta sau pačiai savo būtimi. Esamumas ir supratimas konstituuoja šios atvirybės būtiškumą. Ar pobūtyje yra suprantantis esamumas, kuriuo ji atverta sau pačiai ypatingu būdu?

Jei pobūties egzistencinė analitika turi išlaikyti (behalten) principinį aiškumą dėl (über) savo pamatinių-ontologinių funkcijų, tuomet ji dėl savo išankstinės (vorläufige) užduoties įvykdymo (Bewältigung), dėl pobūties būties iškėlimo, privalo ieškoti *plačiausių* (weitgehendsten) ir *pirmapradiškiausių* atvirybės galimybių, kurios glūdi pačioje pobūtyje. Atvėrimo būdas, kuriuo pobūtis save iškelia prieš save pačią, privalo būti toks, kad juo pati pobūtis taptų prieinama tam tikru būdu *supaprastinta* (vereinfacht). Tuomet su ja atvertuoju ieškota būties struktūros visuma privalo elementariai iškilti į šviesą.

Kaip vienas tokių esamumų, tenkinančių (genügende) metodinius reikalavimus, analizės pagrindu imamas (zugrundelegt) *siaubo* (Angst) fenomenas. Šio pagrindinio esamumo (Grundbefindlichkeit) išskleidimas (Herausarbeitung) ir ontologinė jo atvertinio

(Erschlossenen), paties savaime, charakteristika išplaukia (nimmt den Ausgang) iš nuopuolio fenomeno ir atriboja siaubą nuo anksčiau analizuoto giminingo baimės (Furcht) fenomeno. Siaubas, kaip pobūties būties galimybė, drauge su juo atverta pačia pobūtimi, teikia fenomenalią dirvą pobūties pirmapradės būties visybės eksplcitinei pagavai (Fassung). Pobūties būtis atsidengia (enthüllt sich) kaip *rūpestis*. Ontologinė šio egzistencinio pagrindinio fenomeno išsklaida (Ausarbeitung) reikalinga atribojimo nuo fenomenų, kurie pirmiausia norėtų susitapatinti su rūpesčiu. Panašūs fenomenai yra valia, noras, trauka (Hang) ir veržlumas (Drang). Rūpesčio negalima iš jų išvesti, nes jie patys pagrįsti juo.

Pobūties kaip rūpesčio ontologinė interpretacija, kaip kiekviena ontologinė analizė su tuo, ką ji laimi, glūdi toli (fernab) nuo to, kas lieka prieinama priešontologinei būties suprasčiai ar net ontinei esinio žinijai (Kenntnis). Tai, kad sveikam protui (gemeinen Verstand) svetimas ontologiškai pažintasis (Erkannte), atsižvelgiant (mit Rücksicht) į jam vienintelį ontologiškai žinomąjį (Bekannte), neturi stebinti. Nepaisant to, jau ir ontinė

/183/ čia išbandytos (versuchten) pobūties *qua* rūpesčio ontologinės interpretacijos nuostata (Ansatz) pasirodo kaip pritempta (gesucht) ir teoriškai išgalvota; visai nekalbant apie prievartumą (Gewaltsamkeit), kurį galima būtų įžvelgti ten, kur lieka pašalintas (ausgeschaltet) žmogaus perteiktas (überlieferte) ir patvirtintas (bewährte) apibrėžimas. Todėl reikia pobūties kaip rūpesčio egzistencinės interpretacijos priešontologinio patvirtinimo. Jis glūdi parodyme (Nachweis), kad pobūtis jau anksti, vos išsitarusi apie save, aiškino save kaip rūpestį (*cura*), nors vien priešontologiškai.

Pobūties analitika, kuri prasimuša (vordringt) iki rūpesčio fenomeno, turi paruošti pamatinę ontologinę problematiką, *būties apskritai prasmės klausimą*. Siekiant išraiškiai nukreipti žvilgsnį į tai nuo laimėtinio (Gewonnenen), virš egzistencinės-apriorinės antropologijos ypatingos užduoties (Sonderaufgabe), privalu žvelgiant atgal (rückblickend) dar nuodugniau

(eindringlicher) pagauti *tuos* fenomenus, kurie glaudžiausiai susiję su vedančiu (leitenden) būties klausimu. Pirma, tai yra iki šiol eksplikuoti būties būdai: parankumas, turimumas, apibrėžiantys nepobūtišką įpasaulišką esinį. Kadangi iki šiol (bislang) ontologinė problematika suprato būti pirminiu būdu (primär) turimumo („realybė“, „pasaulis“-tikrovė) prasme, o pobūties būtis liko ontologiškai neapibrėžta, reikia panagrinėti (Erörterung) rūpesčio, tikrovės, parankumo ir turimumo (realybės) ontologines sąsajas. Tai veda prie detalesnės (schärferen) *realybės* sąvokos apibrėžties, siejant ją su diskusija dėl orientuotų į šią idėją pažintinių teorinių realizmo bei idealizmo klausinių (Fragestellungen).

Esinsys yra nepriklausomas nuo patyrimo, žinijos (Kenntnis) ir pagavos (Erfassen), kuriais jis atveriamas, atidengiamas ir apibrėžiamas. Tačiau būtis „tėra“ suprantant (im Verstehen) esinį, kurio būčiai priklauso kažkas panašaus į būties supratį. Todėl būtis gali būti nesuvokta, tačiau ji niekada nėra visiškai nesuprasta. Ontologinėje problematikoje nuo seno (von altersher) *būtis ir tiesa* buvo iškeliama kartu (zusammengebracht), jei ne visai sutapatinamos. Tai liudija (dokumentiert sich), nors pirmąkart pagrindais galbūt paslėptą, būties ir supraties būtiną sąsają (Zusammenhang). Todėl pakankamai parengiant būties klausimą, reikia ontologiškai išaiškinti (Klärung) *tiesos* fenomeną. Pirmiausia ji išauga (vollzieht sich) dirvoje, išpurentoje (gewonnen hat) išankstine (voranstehende) interpretacija su atvirybės ir atskleistumo (Entdecktheit), aiškinimo ir ištarnos fenomenais.

Taigi parengiamosios pobūties pamatinės analizės užbaigos (Abschluß) temos: pagrindinis siaubo esamumas kaip išskirtinė pobūties atvirybė (§ 40), pobūties būtis kaip rūpestis (§ 41), pobūties egzistencinės interpretacijos patvirtinimas (Bewährung) kaip rūpestis iš pobūties priešontologinės saviąiškos (Selbstausslegung) (§ 42), pobūtis, pasauliškumas ir realybė (§ 43), pobūtis, atvirybė ir tiesa (§ 44).

§ 40. Pagrindinis siaubo esamumas kaip išskirtinė (ausgezeichnete) pobūties atvirybė

Pobūties būties galimybė turi pateikti ontinę „žinią“ (Aufschluß) apie save pačią kaip esinį. Žinia tėra galima pobūčiai priklausančia atvirybe, pagrįsta esamumu ir supratimu. Kiek siaubas yra išskirtinis esamumas? Kaip juo pobūtis pro savo nuosavą būtį, iškeliama sau pačiai taip, kad fenomenologiškai siaubu atvertą esinį, patį savaime, galima apibrėžti savo būtimi, tai yra, pakankamai paruošti šią apibrėžtį?

Siekdami (in der Absicht) prasibrauti (vordringen) prie struktūros visumos visybės būties, remsimės (nehmen Ausgang) neseniai (zuletzt) išskleista konkrečia nuopuolio analize. Ištirpimas (Aufgehen) tūle ir pas (bei) rūpingą „pasaulį“ atveria (offenbart) kažką panašaus į pobūties *bėgsmą* (Flucht) nuo savęs pačios kaip tikrosios savi-gebos-būti (Selbst-sein-können). Tačiau šis pobūties bėgsmo nuo savęs pačios fenomenas ir jos autentiškumas (Eigentlichkeit) vis dėlto (doch) atrodo mažiausiai linkęs (Eignung zu haben) tapti fenomenalia dirva tolesniam tyrinėjimui. Vis tik šiuo bėgsmu pobūtis kaip tik *neiškelia* savęs (bringt sich nicht) prieš save. Nuogrąža (Abkehr) pagal saviškiausią (eigensten) nupuolimą (Zug des Verfallens) veda *šalin* nuo pobūties. Vis dėlto (allein) tyrinėjant panašius fenomenus privalu saugotis ontinės-egzistencinės charakteristikos supainiojimo (zusammenzuwerfen) su ontologine-egzistencialia interpretacija, tai yra, pirmojoje glūdinčių pozityvių fenomenalių pagrindų (Grundlagen) pražiūrėjimo, taikant pastarąją interpretaciją.

Nors nuopuolyje savibūties tikruma egzistencialiai yra uždara (verschlossen) ir išstumta (abgedrängt), tačiau ši uždarybė (Verschlossenheit) tėra *privacija* (Privation) atvirybės, kuri fenomenaliai atsiveria (offenbart sich) tuo, kad pobūties bėgsmas yra bėgsmas nuo savęs pačios. Tame bėgsmo „nuo ko“ (Wovor) pobūtis kaip tik užaina „už“ savęs. Tik kiek pobūtis ontologiškai esmingai apskritai iškelta (gebracht) prieš save pačią jai priklausančia atvirybe, ji *gali* nuo savęs bėgti.

/185/ Žinoma, šia nupuolančia nuogrąža tas bėgsmo „nuo ko“ *nėra pagautas*, gi net ir nepatirtas (erfahren) atsigrežiant (in Hinkehr) į ją. Tačiau ji, žinoma (wohl), nusigreždama nuo jos, yra „štai“ atvira. Egzistencialiai-ontinė nuogrąža savo atvirybiškumo (Erschlossenheitscharakters) pagrindu fenomenaliai teikia galimybę egzistenciškai-ontologiškai pagauti tą bėgsmo, paties savaime, „nuo ko“. Ontiniu „šalin nuo“, kuris glūdi nuogrąžoje, gali būti suprantamas ir įsavokinamas (zu Begriff gebracht werden) tas bėgsmo „nuo ko“ fenomenologiškai interpretuojančioje „atogrąžoje“.

Drauge (sonach) analizės orientacija į nuopuolio fenomeną iš principo nepasmerkta neperspektyvumui (Aussichtslosigkeit) ontologiškai kažką sužinoti apie juo atvertą pobūtį. Priešingai – kaip tik čia interpretacija mažiausiai pasiduoda (ausgeliefert) pobūties dirbtinai savipagavai. Ji teparodo (vollzieht Explikation) tai, kas ontiškai atveria pačią pobūtį. Galimybė prasismelkti (vordringen) prie pobūties būties lydint ir sekant (im Mit- und Nachgehen) interpretacija, esamą supratimą padidina, kuo pirmapradiškesnis yra fenomenas, metodiškai maitinantis kaip atveriantis esamumas. Tai, kad siaubas teikia (leistet) panašų dalyką, pirmiausiai (zunächst) tėra paraiška (Behauptung).

Siaubo analizei esame nevisiškai neparuošti. Nors dar lieka neaišku, kaip jis ontologiškai susijęs (zusammenhängt) su baime (Furcht). Akivaizdžiai (offensichtlich) yra fenomenali giminystė. Tai žymi (Anzeichen) faktas, kad abu fenomenai dažniausiai (meist) lieka neatskirti, ir siaubo žymima, kas yra baimė, o baime vadinama, kas turi siaubo pobūdį. Pabandysime žingsnis po žingsnio prasismelkti (vordringen) prie siaubo fenomeno.

Pobūties nuopuolį pas tūlą ir rūpiną „pasaulį“ pavadinome „bėgsmu“ nuo savęs pačios. Tačiau ne kiekvienas išsilenkimas nuo... (Zurückweichen vor...), ne kiekviena nuogrąža nuo... yra būtinai bėgsmas. Baime pagrįstas išsilenkimas nuo to, ką atveria baimė, nuo grasinio (Bedrohlichen), turi bėgsmo pobūdį. Bėgsmo kaip esamumo interpretacija parodė:

tas baimės „ko“ (Wovor) visada yra įpasauliškas, iš tam tikros (Bestimmter) apylinkės, artumoje besiantantis, kenksmingas (abträgliches) esinys, galintis pranykti (ausbleiben). Nuopuoliu pobūtis nusigrežia nuo savęs pačios. Šis išlankos „ko“ (Wovor) privalo turėti grasos (Bedrohens) pobūdį; tačiau tai yra išsilenkiančio būtiškumo esinys, tai pati pobūtis. Šis išlankos „ko“ negali būti pagautas kaip „baisuma“ (Furchtbare), nes visada sutinka panašiai kaip įpasauliškas esinys. Grasa, kuri vienintelė gali būti

/186/ „baisi“ ir kuri atskleidžiama (entdeckt wird) baime, visada atslenka (herkommt) nuo įpasauliško esinio.

Todėl nuopuolio nuogrąža nėra ir bėgsmas, kuris grindžiamas bėgsmu nuo įpasauliško esinio. Taip pagrįstas bėgsmo pobūdis juolab netinka (zukommt) nuogrąžai, šiai kaip tik *atsigrežiant* (hinkehr) į įpasaulišką esinį, tarsi ištirpstant jame. *Nuopuolio nuogrąža veikia pagrįsta siaubu, kuris savo ruožtu pirma įgalina baimę.*

Šnekos apie pobūties nupuolusį bėgsimą nuo savęs pačios suprasčiai privalu prisiminti (in Erinnerung gebracht werden) būti-pasaulyje, kaip šio esinio pagrindinę sandarą. *Tas siaubo „ko“² yra būtis-pasaulyje pati savaime.* Kuo fenomenaliai skiriasi tai, ko siaubas bauginasi (sich ängstet), nuo to, ko bijosi (sich fürchtet) baimė? Tas siaubo „ko“ nėra įpasauliškas esinys. Todėl jis esmingai nėra jai giminingas. Grasai (Bedrohung) būdingas ne tam tikras kenksmingumas (Abträglichkeit), kuris paveikia (trifft) grasinį (Bedrohete) apibrėžtu atžvilgiu į ypatingą faktinę gebą. Tas siaubo „ko“ yra visiškai neapibrėžtas. Ši neapibrėžtybė ne tik palieka faktiškai nenuspręsta, koks gresia įpasauliškas esinys, bet reiškia, kad įpasauliškas esinys apskritai nėra „svarbus“ (relevant). Niekas iš to, kas pasaulyje parankus ir priešrankus (vorhanden), netarnauja (fungiert) kaip tai, ko siaubas bauginasi. Įpasauliškai atskleista parankinio ir turėtinio (Vorhandenen) aplinkybių visybė (Bewandtnisganzheit), pati savaime, yra ap-

² Išskirta T. Kačerausko.

skritai niekuo dėta (ohne Belang). Ji sužlunga (sinkt zusammen) savyje. Pasauliui būdingas visiškas nereikšmingumas (Unbedeutsamkeit). Siaube susitinka ne šis ar tas, su kuriuo galėtų būti susieta aplinkybė.

Todėl siaubas „nemato“ ir tam tikro „čia“ bei „ten“, iš kur artinasi grasinys (Bedrohliche). Tai, kad grėsinio (Bedrohende) *niekur* nėra, apibūdina tą siaubo „ko“. Jis „nežino“, kas tai, ko jis bauginasi. Tačiau „niekur“ ne reiškia nieką, bet čia glūdi apylinkė (Gegend) apskritai, pasaulio atvirybė apskritai esmingai erdviškai į-būčiai. Todėl grėsmė (Drohende) ir negali artintis tam tikra kryptimi artumoje, ji jau „štai“ – ir vis dėlto niekur, ji taip arti, kad spaudžia (beengt) ir atima kvapą – ir vis dėlto niekur.

Tuo siaubo „ko“ tampa atviras (offenbar) tas, „tai yra niekas ir niekur“. Įpasauliško nieko ir niekur užsispyruma (Aufsässigkeit)

/187/ fenomenaliai reiškia: *tas siaubo „prieš ką“ yra pasaulis iš esmės*. Visiškas nereikšmingumas (Unbedeutsamkeit), besiskelbiantis (bekundet) niekiu ir tuo „niekur“, reiškia ne pasaulio nebuvimo, bet tai, kad įpasauliškai esantis sau pačiam yra taip visai nesvarbus (belanglos), kad šio įpasaulinio (Innerweltlichen) *nereikšmingumo* pagrindu vien tik pasaulis dar išsikiša (sich aufdrängt) savo pasauliškumu.

Kas spaudžia, yra ne šis ar anas, tačiau ir ne visas turėtinys (Vorhandene) kartu kaip suma, bet parankinio apskritai *galimybė*, tai yra pats pasaulis. Kai siaubas nurimęs (gelegt sich), kasdiene šneka įprasta sakyti (pflegt zu sagen): „tiesą sakant, nieko nebuvo“. Ši šneka iš tikrųjų (in der Tat) ontaiškai kliudo (trifft) tai, *kas* tai buvo. Kasdienė šneka nukreipta (geht auf) į parankinio parūpą (Besorgen) ir apšneką (Bereden). Ko bauginasi siaubas, nėra nieko iš pasauliško parankinio. Vien (allein) šis niekas iš parankinio, kuris vienintelis supranta kasdienę apdairią šneką, nėra totalus niekis. Parankumo niekas pagrįstas pirmapradžiu „kažkuo“, *pasauliu*. Tačiau šis ontologiškai esmingai priklauso pobūties būčiai kaip būčiai-pasaulyje. Taigi jei niekas, tai yra pasaulis pats savaime, išsikelia (sich herausstellt) kaip tas siaubo „ko“, tuomet tai reiškia: *tai, ko siaubas bauginasi, yra pati būtis-pasaulyje*.

Savibauga (Sichhängsten) pirmapradiškai atveria ir kreipia (direkt) pasaulį kaip pasaulį. Nėra taip, kad, tarkim, pirmiausia svarstant (durch Überlegung) atsiitraukiama (abgesehen) nuo įpasauliško esinio ir temąstomas vien pasaulis, kuriam paskui iškyla siaubas, bet siaubas kaip esamumo modusas pirmiausia atveria *pasaulį kaip pasaulį*. Tačiau tai nereiškia, kad siaubo suvokiamas pasaulio pasauliškumas.

Siaubas yra ne tik siaubas ko..., bet kaip esamumas drauge *siaubas dėl* (um)... Dėl ko siaubas bauginasi, nėra *apibrėžtas* pobūties būtiškumas ir galimybė. Grasa (Bedrohung) pati juk yra neapibrėžta, todėl pati negeba (vermag nicht) grasinančiai prasismelkti (eindringen) į šią ar aną faktiškai konkrečią gebą būti. Dėl ko siaubas bauginasi, yra pati būtis-pasaulyje. Siaube nugrimzta (versinkt) aplinkiškas parankinis, apskritai įpasauliškai esantis. „Pasaulis“ nebegeba nieko pasiūlyti, kaip ir (ebensowenig) kitų sampobūties. Taip siaubas atima (benimmt) iš pobūties galimybę nupuolant save suprasti iš „pasaulio“ ir viešo aiškinamumo (Ausgelegtheit). Jis atmeta pobūtį į tai, dėl ko ji bauginasi, į jos nuosavą būties-pasaulyje-gebą. Siaubas atskiria (vereinzelt) pobūtį jos saviškiausiai būčiai-pasaulyje, kuri esmingai apmeta save ant galimybių kaip suprantanti. Todėl su savibaugos

/188/,dėl ko siaubas atveria pobūtį *kaip galimą būtį* (Möglichkeitsein), būtent kaip tai, kas vienintelis gali būti kaip atskirtas nuo savęs atskirume (Vereinzelung).

Siaubas atskleidžia (offenbart) pobūtyje *būtį link* (Sein zum) saviškiausios gebos būti, tai yra *laisvybę* (Freisein für) savi-pa-sirinkimo ir savi-pagavos laisvei. Siaubas iškelia (bringt) pobūtį prieš jos *laisvybę kam...* (propensio in...), jos būties tikrumą kaip galimybę, kuri visada jau yra. Tačiau ši būtis yra ir tai, kam pobūtis patikėta (überantwortet) kaip būtis-pasaulyje.

Tai, *dėl ko* siaubas bauginasi, atsiveria (enthüllt sich) kaip tai, *ko* jis bauginasi: būties pasaulyje. Siaubo „ko“ patybė (Selbigkeit) ir jo „dėl ko“ išsigąsta (erschreckt sich) net pačios savibaugumos (Sichhängsten). Juk (denn) ši, kaip esamumas, yra būties-pasaulyje pagrindinis

būdas (Grundart). *Atvėrimo (Erschließens) su atvertiniu (Erschlossenen) egzistencinė patybė, būtent tokia, kad juo atvertas pasaulis kaip pasaulis, į-būtis kaip atskirta, gryna (reines), įmesta geba būti, atskleidžia (macht deutlich), kad su siaubo fenomenu išskirtinis esmumas tapo interpretacijos tema.* Siaubas atskiria ir taip atveria pobūtį kaip „solus ipse“. Tačiau šis egzistencinis „solipsizmas“ taip mažai perkelia (versetzt) izoliuotą subjektą-daiktą (Subjekt Ding) į neharmoningą bepasauliško įvykumo (Vorkommens) tuštumą, kad jis pobūtį iškelia prieš jos pasaulį kaip pasaulį ir tuo save – prieš save pačią kaip būti-pasaulyje kaip tik kraštutine (extremen) prasme.

Tai, kad siaubas kaip pagrindinis esamumas atveria tokiu būdu, vėl nešališkiausiai liudija (unvoreingenommenste Beleg) kasdienis pobūties aiškinimas ir šneka. Esamumas, taip buvo anksčiau pasakyta, atveria (macht offenbar), „kaip kažkam (einem) yra“. Siaubo apimtam kažkam „šiurpu“ (unheimlich). Čia pirmiausia išreiškiama savotiška neapibrėžtybė to, pas ką (wobei) yra pobūtis, apimta siaubo: niekas ir niekur. Tačiau šiurpuma (Unheimlichkeit) čia numano kartu būti-ne-namie (Nicht-zuhause-sein). Pirmąkart fenomenaliai parodant pobūties pagrindinę sandarą ir išaiškinant (bei der Klärung) į-būties egzistencinę prasmę skirtingai nuo „vidujybės“ (Inwendigkeit) kategorinės reikšmės, į-būtis buvo apibrėžta kaip gyvenimas (Wohnen) pas..., pasiklioja (Vertrautheit) kuo...³. Tuomet šis į-būties bruožas buvo konkrečiau parodytas (sichtbar gemacht) kasdiene viešybe tūlo, kuris teikia nuramintą savitikrumą (Selbstsicherheit), savaime suprantamą „būtį-namie“

/189/ vidutinei pobūties kasdienybei⁴. Siaubas, priešingai, sugrąžina (zurückholt) pobūtį iš jos nupuolusio ištirpimo „pasaulyje“. Kasdienė pasiklioja sugriūna (bricht in sich zusammen). Pobūtis atskirta, tačiau kaip būtis-pasaulyje. Į-būtis įžengia (kommt) į to ne-namie

egzistencinį „modusą“. Nieko kito nenumano šneka apie „šiurpumą“ (Unheimlichkeit).

Dabar fenomenaliai akivaizdu (wird sichtbar), nuo ko bėga nupuolis kaip bėgsmas. Ne nuo įpasauliško esinio, bet kaip tik *pas* jį kaip esinį, pas kurį parūpa, pamesta tūle, gali laikytis (sich aufhalten) nuramintoje pasikliojoje. Nupuolęs bėgsmas į viešybės namus yra bėgsmas nuo to „ne namie“, tai yra nuo šiurpumos, kuri glūdi pobūtyje kaip įmesta, jai pačiai savo būtimi, patikėtoje būtyje-pasaulyje. Ši šiurpuma nuolat užklumpa (nachsetzt) pobūtį ir grasina, tegu neišraiškiai, jos kasdieniam pamestumui (Verlorenheit) tūle. Ši grasa gali faktiškai lydėti visišką kasdienės parūpos tikrumą (Sicherheit) ir savipakankamumą (Unbedürftigkeit). Siaubas gali kilti nekenksmingiausiose (harmlosesten) situacijose. Jis nereikalingas ir tamsybės (Dunkelheit), kurioje kam nors (einem) greičiau darosi šiurpu. Tamsoje pabrėžtinai „nieko“ nematyti, nors kaip tik pasaulis dar ir įkyriau (aufdringlicher) „štai“ (da) yra.

Kai mes egzistenciškai-ontologiškai interpretuojame pobūties šiurpumą kaip grasą, kuri kliudo (trifft) pačią pobūtį, tuo neteigiama (behauptet), kad šiurpuma, faktiškai apimta siaubo, esanti visada jau ir suprasta šia prasme. Kasdienis būdas, kuriuo pobūtis supranta šiurpumą, yra nupuolusi, ne-namie „apakinanti“ (abblendende) nuogrąža. Tačiau šio bėgsmo (Fliehens) kasdienybė fenomenaliai rodo: esmingai būties-pasaulyje, kuri visada turima ne kaip egzistenciali, bet pati yra faktinės pobūties, tai yra esamumo modusas, pobūties sandarai priklauso siaubas kaip pagrindinis esamumas. Nuraminta-patikima (vertraute) būtis-pasaulyje yra pobūties šiurpumos modusas, ne atvirkščiai. *Tą „ne-namie“ privalu egzistenciškai-ontologiškai suvokti kaip pirmapradiškesnį fenomeną.*

Ir tik todėl, kad siaubas slaptai (latent) visada jau apibrėžia būtį-pasaulyje, ši gali bijotis kaip rūpinga-esama (besorgend-befindliches) pas (bei) „pasaulį“. Baimė yra prie (an) „pasaulio“ nupuolęs, netikras ir nuo savęs paties savaime paslėptas siaubas.

/190/ Faktiškai juk lieka ir šiurpumos nuotaika, dažniausiai (meist) egzistenciškai nesuprasta. Maža to (überdies), „tikrasis“ (eigent-

³ Plg. § 12, 53 p. ff.

⁴ Plg. § 27, 126 p. ff.

liche) siaubas yra retas viešpataujant (bei der Vorherrschaft) nuopoliui ir viešybei. Dažnai siaubas sąlygotas „fiziologiškai“. Šis faktas (Faktinum) savo faktiškumu yra ontologinė problema, ne tik atsižvelgiant į jos ontinį priežastingumą ir raidos formas (Verlaufsform). Fiziologinė siaubo kiltis (Auslösung) tegalima, kadangi pobūtis bauginasi savo būties gelmėse (im Grunde).

Dar retesni už tikrojo siaubo egzistencinį faktą yra bandymai šį fenomeną interpretuoti jo principine egzistencialia-ontologine konstitucija ir funkcija. Tai iš dalies pagrįsta pobūties apskritai egzistencialios analitikos nepaisymu (Vernachlässigung), bet ypač klaidinga esamumo fenomeno žinija (Verkennen)⁵. Tačiau faktinis siaubo fenomeno retumas negeba iš jo atimti (entziehen) polinkio (Eignung) perimti *principinę* metodinę funkciją egzistencinei analitikai. Priešingai, fenomeno retumas rodo (ist ein Index), kad pobūtis, dažniausiai (zumeist) liekanti uždengta (verdeckt) savo tikruma (Eigentlichkeit) dėl (durch) viešo tūlo aiškinamumo, pirmaprade prasme atveriamą šiuo pagrindiniu esamumu.

⁵ Neatsitiktinai siaubo ir baimės fenomenai, ilgai (durchgängig) neskirti, ontiskai ir taip pat ontologiškai, nors labai siaurai, iškilo (kamen) krikščioniškosios teologijos akiraityje. Tai visada įvykdavo, kai žmogaus Dievop būties antropologinė problema persverdavo (Vorrang gewann), ir tokie fenomenai kaip tikėjimas, nuodėmė, meilė, atgaila vadovavo keliant klausimus. Plg. Augustino timor castus ir servilis teorija, įvairiausiai aptariama jo egzegzietiniuose raštuose ir laiškuose. Apie baimę apskritai plg. De diversis quaestionibus octoginta tribus qu. 33: de metu, qu. 34: utrum non aliud amandum sit, quam metu carere, qu. 35: quid amandum sit (Migne P. L. VII, 23 sqq.).

Lutheris savo genezės komentare nagrinėjo baimės problemą anapus poenitentia ir contritio interpretacijos perteikto konteksto (Zusammenhang). Čia, tiesa, mažiausiai sąvokiškai, dirbtinai (erbaulich), bet juo nuodugniau (eindrigher); plg. Enarrationes in genesin cap. 3, WW. (Erl. Ausg.) Exegetica opera latina, tom. I, 177 sqq.

Toliausiai (am weitesten) pasistūmėjo S. Kierkegaardas, analizuodamas siaubo fenomeną, vėlgį būtent gimtosios nuodėmės „psichologinės“ ekspozicijos teologiniame kontekste. Plg. Der Begriff der Angst, 1844. Ges. Werke (Diederichs), Bd. 5.

Tiesa, kiekvieno esamumo esmei būdinga kaskart (je) atverti pilną būtį pagal visus konstitutyvius momentus (pasaulį, i-būtį, savastį (Selbst)). Vien siaube glūdi išskirtinio

/191/ atvėrimo galimybė, nes jis atskirtas (vereinzelt). Šis atskirtumas grąžina (zurückholt) pobūtį iš jos nuopolio ir atveria (macht offenbar) jai tikrumą (Eigentlichkeit) bei netikrumą (Uneigentlichkeit) kaip jos būties galimybę. Šios pobūties, kuri kaskart (je) yra manoji, pagrindinės galimybės pasirodo siaubu tarsi sau pačioms, neiškreiptos (unverstellt) įpasaulišku esiniu, už kurios (daran) pobūtis pirmiausiai ir dažniausiai kabinasi (klammert).

Kiek šia egzistencine siaubo interpretacija išpurenta dirva, atsakant į vedantį pobūties struktūros visumos visybės būties klausimą?

§ 41. Pobūties būtis kaip rūpestis

Ketindami ontologiškai pagauti struktūros visumos visybę, pirmiausia privalome paklausti: ar siaubo fenomenas ir juo atvertinys (Erschlossene) geba taip fenomenaliai vienodai pirmapradiškai pateikti pobūties visumą, kad visybės ieškantis žvilgsnis galėtų pasitenkinti šia duotybe? Visuminė sudėtis (Gesamtbestand) to, kas joje glūdi, leidžiasi registruojama formaliai išskaičiuojant (in Aufzählung): savibauguma (Sichängsten) kaip esuma yra būties-pasaulyje būdas; siaubo „dėl ko“ yra įmesta būtis-pasaulyje; siaubo „dėl ko“ yra būties-pasaulyje-geba. Taigi visiškas siaubo fenomenas rodo pobūtį kaip faktiškai egzistuojančią būtį-pasaulyje. Šio esinio pamatiniai ontologiniai bruožai yra egzistencialumas, faktiškumas ir nuopuolys (Verfallensein). Šios egzistencinės apibrėžtys priklauso (gehören) ne kaip dalys sąstatui (Kompositum), kuriam kartais galėtų vienos jų trūkti, bet jomis suaudžiama pirmaprade sąsaja, kuri sudaro ieškomą struktūros visumos visybę. Jos būtis pati savaime ontologiškai pagaunama minėtų pobūties būties apibrėžčių vieniu. Kaip šis vienis pats apibūdintinas?

Pobūtis yra esinys, kuris savo būtimi susiduria su šiąja pačia. Tas „susiduria...“ (es geht

um...) išaiškėjo (hat sich verdeutlicht) supratimo, kaip save apmetančios būties saviškiausiai gebai būti, būties sandara. Geba būti yra tai, dėl ko pobūtis kaskart yra, kaip ji yra. Pobūtis savo būtimi visada jau susidėjusi (sich zusammengestellt) su savo pačios galimybe. Laisvybė (Freisein) saviškiausiai gebai būti ir tikrumos (Eigentlichkeit) bei netikrumos galimybe, pasirodo siaubu pirmaprade, elementaria konkretybe. Tačiau būtis, saviškiausiai gebai būti, ontologiškai reiškia: pobūtis sau pačiai savo būtimi visada jau yra *priešakyje* (vorweg).

/192/ Pobūtis visada jau „anapus savęs“ (über sich hinaus), ne kaip elgsena (Verhalten) su kitu esiniu, kuriuo ji *nėra*, bet kaip būtis gebai būti, kuria ji pati yra. Šią esmingą „susiduria su...“ būties struktūrą pagauname kaip pobūties *būtį-priešakyje* (Sich-vorweg-sein).

Tačiau ši struktūra susijusi (betrifft) su pobūties sandaros visuma. Būtis-priešakyje reiškia ne ką nors panašaus į izoliuotą be pasaulio „subjekto“ tendenciją, bet apibūdina būtį-pasaulyje. Tačiau šiai būdinga (gehört), kad, patikėta sau pačiai, ji visada jau yra įmesta į *pasaulį*. Pobūties pasilikti (Überlassenheit) prie savęs pačios pirmapradiškai konkrečiai pasirodo siaubu. Būtis-priešakyje, pagauta pilniau, reiškia: *priešakyje-savęs-jau-būtis-pasaulyje* (Sich-vorweg-im-schon-sein-in-einer-Welt). Kiek ši esmingai vieninga struktūra matoma fenomenaliai, išaiškėja (verdeutlicht sich) ir tai, kas anksčiau buvo iškelta analizuojant pasauliškumą. Ten išėjo (ergab sich): reikšmingumo nuorodų visuma, konstituojanti pasauliškumą, „įtvirtinta“ tuo „dėl-ko“ (Worum-willen). Nuorodų visumos, daugiariopų „tam-kad“ (Um-zu) bruožų sukabinimas (Verklammerung) su tuo, su kuo pobūtis susiduria, nereiškia turimo objektų „pasaulio“ sulydymo su subjektu. Jis veikiau yra pobūties, kurios visybė dabar eksplicitiškai iškelta kaip priešakyje-savęs-jau-būtis..., pirmapradiškai visybiškos (ganzen) sandaros fenomenali išraiška. Kitaip pakreipus: egzistavimas visada faktinis. Egzistencialumas esmingai apibrėžtas faktiškumu (Faktizität).

Ir vėlgi: faktinis pobūties egzistavimas yra ne tik apskritai ir indiferentiškai įmesta

būties-pasaulyje-geba, bet ir visada jau iškilęs rūpingame pasaulyje. Šia nupuolusia būtimi pas... (bei...) išraiškiai ar ne, supratęs ar ne, skelbiasi bėgsmas nuo šiurpumos, kuri dažniausiai (zumeist) lieka uždengta paslėptu siaubu, nes tūlo viešybė numalšina (niederhält) bet kokią nepasikliovą. Priešakyje-savęs-jau-būtyje-pasaulyje glūdi esmingai kartu įtraukta (mitbeschlossen) nupuolusi *būtis pas* rūpingą įpasaulišką parankinį.

Todėl formaliai egzistencinę pobūties ontologinės struktūros visumos visybę privalu pagauti tokia struktūra: pobūties būtis reiškia – priešakyje-savęs-jau-būtyje-(pasaulyje) kaip būtis-pas (įpasauliškai sutinkantį esinį). Ši būtis teikia (erfüllt) grynai ontologiškai-egzistencialiai vartojamo pavadinimo *rūpestis* reikšmę. Iš reikšmės pašalinta (ausgeschlossen bleibt) bet kokia ontiškai numanoma būties tendencija, kaip antai parūpa (Besorgnis), tai yra nerūpestingumas (Sorglosigkeit).

/193/ Kadangi būtis-pasaulyje esmingai yra rūpestis, anksčiau analizuojant būtį pas parankinį, galima buvo pagauti kaip *parūpą* (Besorgen), būtį įpasauliškai sutinkančią kitų sampobūtimi – kaip *susirūpinimą* (Fürsorge). Būtis-pas... yra parūpa, nes ji kaip į-būties būdas apibrėžiama jos pagrindine struktūra, rūpesčiu. Rūpestis apibūdina, tarkim, ne vien egzistencialumą, atskirtą (abgelöst) nuo faktiškumo ir nuopuolio, bet apima (umgreift) šių būties apibrėžčių vienį. Todėl rūpestis suponuoja ir ne pirminiu būdu bei išskirtinai izoliuotą to „Aš“ elgseną su savimi pačiu. Išraiška „savirūpestis“ (Selbstsorge) pagal analogiją su parūpa ir susirūpinimu (Fürsorge) būtų tautologija. Rūpestis negali suponuoti ypatingos elgsenos su savastimi (Selbst), nes šis ontologiškai jau apibūdintas priešakyje-savęs-būtimi; tačiau šioje apibrėžtyje *sudėti* (mitgesetzt) ir abu kiti struktūriniai rūpesčio momentai: būtis-jau-kur... ir būtis-pas...

Priešakyje-savęs-būtyje, kaip būtyje, saviškiausiai gebai būti glūdi *laisvybės* (Freiseins) tikrosioms egzistencialioms galimybės galimybės egzistencinė-ontologinė sąlyga. Geba būti yra tai, dėl ko pobūtis kaskart (je)

yra, kaip ji faktiškai yra. Tačiau juk (nun) kiek ši būtis gebai būti pati apibrėžiama laisve, pobūtis *gali* santykiuoti (sich verhalten) su savo galimybėmis taip pat *nenoriai* (unwillentlich), ji *gali* būti netikra ir pirmiausiai bei dažniausiai yra šiuo būdu. Tikrasis, dėl ko' lieka nepagautas, savo pačios gebos būti metmenys perleisti tūlo dispozicijai. Todėl priešakyje-savęs-būtimi ta „savastis“ kaskart suponuoja savastį tūlo savasties prasme. Ir netikrumoje pobūtis lieka esmingai priešakyje-savęs, lygiai kaip nupuolęs pobūtis bėgsmas prieš patį save dar rodo *tą* būties sandarą, kad šis esinys *susiduria su savo būtimi*.

Rūpestis, kaip pirmapradė struktūros visybė, egzistencialiai-aprioriškai glūdi „prieš“ kiekvieną, tai yra visada jau kiekvienoje (*in jeder*) pobūties „elgsenoje“ ir „padėtyje“ (Lage). Todėl fenomenas jokių būdu neišreiškia „praktinio“ elgesio pirmenybės teorinio atžvilgiu. Vien stebintis (anschauende) turėtinio apibrėžimas (Bestimmen) ne mažiau turi rūpesčio pobūdį nei „politinė akcija“ arba ilsus (ausruhende) pasitenkinimas (Sichvergnügen). „Teorija“ ir „praktika“ yra esinio, kurio būtį privalu apibrėžti kaip rūpestį, būties galimybės.

Todėl nepasiseka ir bandymas rūpesčio fenomeną savo esmingai nesuardoma (unzerreißbaren) visybe atvesti į ypatingus

/194/ aktus arba paskatas (Triebe), kaip noras (Wollen) ir geidavimas (Wünschen), arba veržlumu (Drang) ir trauka (Hang), tai yra iš jų sustatyti (zusammenbauen).

Noras (Wollen) ir geidavimas (Wünschen) ontologiškai būtinai glūdi (verwurzelt) pobūtyje kaip rūpestyje, o ne tiesiog ontologiškai indiferentiški išgyvenimai, patiriami (voekom-mende) visiškai neapibrėžtame savo būties prasme „sraute“. Tai galioja ne mažiau traukai (Hang) ir veržlumui (Drang). Ir jie pagrįsti rūpesčiu, kiek jie apskritai nurodomi (aufweisbar) pobūtimi. Tai nepašalina to, kad veržlumas ir trauka ontologiškai taip pat konstituoja esinį, kuris vien „gyvena“. Tačiau to „gyventi“ ontologinė pagrindinė sandara yra nuosava problema, plėtotina (aufzurollen) vien reduktyvios privacijos (Privation) būdu iš pobūties ontologijos.

Rūpestis yra ontologiškai „anksčiau“ už minėtus fenomenus, kurie, žinoma, visada gali būti pamatuotai (angemessen) „aprašyti“ žinomomis (gewissen) ribomis, nebūtinai esant matomam (sichtbar) ar apskritai net vien žinomam pilnam ontologiniam horizontui. Šiam (vorliegende) pamatiniam-ontologiniam tyrinėjimui, kuris nei siekia (anstrebt) pobūties tematiškai pilnatviškos (vollständige) ontologijos, nei juolab konkrečios antropologijos, turi užtekti nuorodos (Hinweis), kaip šie fenomenai egzistenciškai pagrįsti rūpesčiu.

Geba būti, dėl kurios yra pobūtis, pati turi būties-pasaulyje būtiškumą. Todėl joje ontologiškai glūdi ryšys (Bezug) su įpasauišku esiniu. Rūpestis visada yra, net ir vien privatyviai, parūpa ir susirūpinimas (Fürsorge). Norėjimu pagaunamas, tai yra savo galimybe apmestas esinys kaip parūpintinas (besorgendes), tai yra kaip susirūpinimu perkeltinas į savo būtį. *Todėl* norėjimui kaskart (je) priklauso norinys (Gewolltes), kuris save jau apibrėžęs iš to „dėl-ko“ (Worum-willen). Norėjimo ontologinei galimybei konstitutyvū: ankstesnė (vorgängige) to „dėl-ko“ apskritai atvirybė (priešakyje-savęs-būtis), parūpintinio (Besorgbarem) atvirybė (pasaulis kaip jau-būties „kur“) ir suprantanti pobūties saviapmestis ant gebos būti „norimo“ (gewollten) esinio galimybės. Norėjimo fenomenu persiėviečia (durchblickt) rūpesčio pamatinė (zugrundeliegende) visybė.

Pobūties suprantantys saviapmatai kaip faktiniai yra kaskart jau pas (bei) atskleistą pasaulį. Iš šio imamos – ir pirmiausia pagal tūlo aiškinamumą – jos galimybės. Šis aiškinimas iš anksto apriboja laisvai pasirenkamas (wahlfreien) galimybes žinomo, pasiekiamo, pakenčiamo (Tragbaren), to, kas dera (sich gehört) ir tinkama (schickt), rate (Umkreis). Šis pobūties galimybių sulysinimas (Nivelierung) su kasdien pirmiausia disponuojamuoju (Verfügbare) kartu įgyvendina

/195/ galimojo paties savaime užaklinimą (Abblendung). Parūpos vidutinis kasdieniškumas tampa aklas galimybės (möglichkeitsblind) ir apsiramina vien pas „tikrovę“. Šis apsiramimas (Beruhigung) ne pašalina ištęstą parūpos

reikališkumą (Betriebsamkeit), bet pažadina ją. Tuomet ne norimos (gewollt) pozityvios naujos galimybės, bet disponuojamasis (Verfügbare) „taktiškai“ pakeičiamas taip, kad iškyla regimybė (Schein), esą kažkas vyksta (geschehe).

Nuramintas „norėjimas“, vadovaujant tūlui, juolab (gleichwohl) reiškia ne būties gebai būti užgesinamai (auslöschen), bet vien modifikaciją. Būtis galimybėms tuomet pasirodo daugiausia kaip grynas *geidavimas* (Wünschen). Geida (Wunsch) apmeta pobūtis savo būtį ant galimybių, kurios ne tik lieka nepagautos parūpa, bet jų išpildymas (Erfüllung) net (nicht nur) nemąstomas ir nelaukiamas. Priešingai: būties-priešakyje-savęs viešpatystė (Vorherrschaft) gryno geidavimo modusu atsineša (bringt mit sich) faktinių galimybių nesuprastį. Būtis-pasaulyje, kurios pasaulis pirminiu būdu apmestas kaip pageida (Wunsch-weit), nesulaikomai (haltlos) pasimetė disponuojamajame, tačiau taip, kad šio kaip vienintelio parankinio geidautinio (Gewünschten) šviesoje juk (doch) niekada neužtenka. Pageidavimas yra egzistencinė modifikacija suprantančių saviapmatų, kurie nupuolę įmestin, vien *geidžia* (nachhängt) galimybių. Toks geidimas (Nachhängen) *užveria* (verschließt) galimybes; kas geidaujančiu geidimu yra „štai“, tampa „tikruoju pasauliu“. Geidavimas ontologiškai suponuoja (voraussetzt) rūpestį.

Geidimu jau-būtis-pas... turi pirmenybę. Jau-būtis-savęs-priešakyje-kame... atitinkamai yra modifikuota. Nupuolantis geidimas atveria (offenbart) pobūties *trauką* (Hang) tapti „apgyventu“ pasauliu (von der Welt „gelebt“ zu werden), kuriame ji kaskart (je) yra. Trauka parodo išbūties kam... (Ausseins auf...) bruožą. Būtis-savęs-priešakyje pasimetė tame „tik-visada-jau-pas...“ (Nur-immer-schon-bei...). Traukos „ten-link“ (Hin-zu) yra savitraukuma (Sichziehenlassen) to, ko geidžia trauka. Kai pobūtis kartu (gleichsam) nugrimzta į trauką, tuomet turima ne tik (lediglich noch) trauka, bet yra modifikuota visa (volle) rūpesčio struktūra. Apakusi ji paveda visas galimybes būti naudinga traukai.

Priešingai, *veržlumas* „gyventi“ yra tas „ten-link“, kuris pats ir iš savęs atsineša paskatą

(Antrieb). Tai yra „ten-link bet kokia kaina“. Veržlumas siekia išstumti kitas galimybes. Ir čia būtis-priešais-save yra netikra, net ir veržlumo užpuolamybei (Überfallensein) kylant iš paties išstumtinio (Drängenden). Veržlumas geba aplenkti (überrennen) kiekvieną esamumą ir supratimą. Tačiau

/196/ pobūtis tuomet niekada nėra „vien (bloßer) veržlumas“, prie kurio kartais prisideda (hinzukommen) kitos vyrovimo (Beherrschens) ir vadovavimo (Leitens) elgsenos (Verhaltungen), bet kaip pilnos būties-pasaulyje modifikacija ji visada jau rūpestis.

Grynu (im puren) veržlumu rūpestis dar netapęs laisvas, nors jis iš savęs paties pirma (erst) ontologiškai įgalina pobūties veržlybę (Bedrängtsein). Trauka, priešingai: rūpestis visada jau surištas (gebunden). Trauka ir veržlumas yra galimybės, kurios iššaknijusios (wurzeln) pobūties įmestume. Veržlumas „gyventi“ nepanaikintinas, trauka būti „apgyventu“ pasaulio neišrautina. Tačiau abu, kadangi ir tik todėl, kad jie ontologiškai pagrįsti rūpesčiu, yra pastaruoju ontiskai egzistencialiai modifikuotini.

Išraiška „rūpestis“ suponuoja egzistencinį-ontologinį pagrindinį fenomeną, kuris juolab (gleichwohl) savo struktūra nėra *paprastas* (nicht einfach). Ontologiškai elementari rūpesčio struktūros visybė negali būti atvedama (zurückgeführt) į ontinį „pradą“ (Urelement), kaip ir būtis, suprantama (gewiß), negali būti „aiškinama“ iš esinio. Galiausiai, pasirodys, kad būties idėja apskritai taip pat mažai „paprasta“ kaip pobūties būtis. Rūpesčio kaip būties-priešakyje-savęs – jau-būtyje-kame... – apibrėžtis kaip būties-pas... paaiškina (macht deutlich), kad ir šis fenomenas savyje dar struktūriškai *neišnarstytas* (gegliedert). Tačiau ar tai fenomenaliai nežymi (Anzeichen), kad ontologinį klausimą privalu dar toliau išskleisti (vorgetrieben), jog būtų iškeltas (Herausstellung) *dar pirmapradiškesnis* fenomenas, kuris ontologiškai laiko (trägt) rūpesčio struktūros daugybiškumo vienybę ir visybę? Prieš šio klausimo tyrinėjimą reikalinga atsigręžti (rückblickende) ir patikslinti (verschärfen) ligšiol interpretuotąjį,

atsižvelgiant (in der Absicht) į būties prasmės, apskritai, pamatinį ontologinį klausimą. Tačiau prieš tai, parodytina, kad šios interpretacijos ontologinė „naujuma“ (Neue) ontiškai tikrai (recht) sena. Pobūties būties, kaip rūpesčio, eksplikacija ne spraudžia (zwängt) pobūtį į išgalvotą idėją, bet mums egzistenciškai iššvokina (bringt zu Begriff), kas ontiškai-egzistencialiai jau atskleista.

Iš vokiečių k. vertė

Tomas Kačerauskas

Versta iš Heidegger, M. 2006. Sein und Zeit.

Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 180–196.